

О. М. Юхимюк – аспірантка кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Польський Закон про воєводське самоврядування 1922 р.: історичні передумови та правова характеристика

Роботу виконано на кафедрі теорії та історії держави і права та конституційного права юридичного факультету Волинського державного університету імені Лесу Українки
Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Кульчицький В. С.

Після закінчення Першої світової війни Польща окупувала Західну Україну (Західну Волинь, Полісся, Східну Галичину). Для того, щоб отримати згоду країн Антанти на окупацію цієї території, Польський Сейм прийняв закон про воєводську автономію для Станіславського, Тернопільського і Львівського воєводств, який так і не вступив у дію.

Ключові слова: Західна Україна, автономія, закон, Сейм.

Yukhymyuk O. The law about voyevoda's autonomy from 26.09.1922 After the World War I Poland occupied Western Ukraine (Western Volyn, Polissya, East Halychyna). To achieve this agreement between Atlanta's countries to occupy these territories, Polish Seym adopted the law about voyevoda's autonomy for Stanislaw, Ternopil, Lviv regions which was not act.

Key words: Western Ukraine, autonomy, law, Seym.

Політична ситуація в Європі після Першої світової війни виявилась вкрай несприятливою для українського народу. Втрата українцями національної державності, поразка визвольних змагань, дали змогу сусіднім державам анексувати значну частину українських земель. Українська нація, що так і не встигла сформуватися, опинилася під загрозою насильницької асиміляції, українські етнічні території потрапили під владу іноземних держав. Внутрішня роз'єднаність українського народу, відсутність самостійної цілісної держави стали причиною того, що долю українців вирішували чужоземні держави, часто необізнані з політичним та економічним становищем України.

Особлива увага державами-переможницями приділялась етнічним українським землям, які в історичній літературі дістали назву Західної України, що включили Східну Галичину, Західну Волинь, Полісся і Холмщину. Ці території попередньо належали Російській та Австро-Угорській імперіям. Належність Полісся і Волині до Польщі не викликали правових заперечень ні з боку країн Антанти, ні з боку Радянської Росії. Інакше виглядав статус Східної Галичини: з українського пункту бачення вона перебувала під польською окупацією, а в еміграції у Відні існував уряд Західноукраїнської Народної Республіки.

Створюючи ілюзію зацікавленості, країни Антанти досить тривалий час обговорювали питання про статус Східної Галичини в різноманітних комісіях, місіях і радах Паризької мирної

конференції. Проблемою номер один було припинення польсько-української війни, що розпочалась збройною інтервенцією польських військ проти українського народу. за підходами до проблеми незалежної України Антанта поділилась на дві групи країн: Англія, Італія, Японія, істотні інтереси яких не вимагали відбудови Росії, і Франція та США, метою яких було відновлення федеративної Росії. [2, 26] Саме представники другої групи наполягали на передачі українських земель під владу Польщі. При цьому вони ігнорували виступи українських представників у західних країнах про природне право українського народу на самовизначення.

За рішенням Паризької мирної конференції від 25 червня 1919 р. Польща вважалася формально лише військовим окупантом Західної України. Для заспокоєння світової громадськості і, перш за все, українського народу, у постанові було відзначено, що у Східній Галичині встановлюється цивільне управління під мандатом Антанти, яка і має забезпечити – “наскільки це можливо” – автономію цієї території, політичні, релігійні й особисті свободи громадян. Передбачалося, що цей мандат буде діяти аж до моменту самовизначення населення Східної Галичини щодо її політичної незалежності”. [5, 80] Польща одержала повноваження на окупацію всієї Галичини та введення цивільної адміністрації на цій території з умовою забезпечення автономії Галичини, політичної, релігійної та особистої свободи населення.

Це рішення Найвища Рада опісля доповнила ще постановою від 11-го липня 1919 року такого змісту: “Польське державне правління буде уповноважене ввести в Східній Галичині цивільну управу після того, як заключить із союзними і заприятельними державами договір, якого постанови мають по змозі забезпечити автономію території і також політичні, релігійні та особисті свободи її населення. Цей договір спиратиметься на праві самовизначення, що його виконають остаточно жителі Східної Галичини щодо своєї політичної приналежності; час, коли це право буде виконане, визначений союзними та заприятельними державами, або органом, якому вони передадуть свої повноваження”. Проти одної і другої постанови українська делегація внесла обоснований протест. [3, 108]

Отже, без відома і згоди українського народу відвічна українська земля віддавалась під окупацію поляків з туманними обіцянками про автономію. Доля інших західноукраїнських земель теж була свавільно вирішена на користь загарбників. Польща одержала повноваження на окупацію всієї Галичини та введення цивільної адміністрації на цій території з умовою забезпечення автономії Галичини, політичної, релігійної та особистої свободи населення.

10 вересня 1919 року був підписаний Сен-Жерменський мирний договір із Австрією, який зафіксував визнання нових державних кордонів, що утворились після ліквідації Австро-Угорської імперії. Юридичною основою галицької проблеми була стаття 91-ша Сен-Жерменського договору, де було сказано, що Австрія зрікається на користь союзних держав,

тобто Антанти, всіх прав до територій, які перед тим належали до австро-угорської монархії і які залишилися поза границями самої Австрії.

20 листопада 1919 р. Найвища Рада на засіданні прийняла опрацьований комісією для польських справ проект статуту під назвою “Договір між Союзними державами і Польщею щодо Східної Галичини”. Згідно з цим проектом, Галичина мала стати окремою автономною країною, якою впродовж 25 років мала адмініструвати Польща на основі окремого мандату і під контролем Союзу Народів. [3, 108] Між польською республікою і Галичиною мав бути встановлений кордон, який не зовсім співпадав з етнографічним. Законодавчою установою мав стати крайовий сейм, а до його компетенції мали належати релігійні, освітні, фінансові й земельні справи, всі інші справи – до компетенції польського сейму. Шефом адміністрації мав бути губернатор, призначений головою польської держави. Польща отримала право представляти Галичину у міжнародних відносинах. У Львові мав існувати Найвищий Судовий Трибунал Галичини. Істотною умовою проекту була заборона проводити в Галичині систематичну колонізацію. Через 25 років Рада Союзу Народів мала право продовжити цей статут або його змінити.

Щойно був затверджений Статут, а вже польський уряд, за підтримкою Франції, виступив проти 25 річного строку мандату, і 25 грудня Рада голів делегацій пішла на зустріч польським вимогам, знявши з Статуту строк мандату. [5, 82]

Поведінка поляків після підписання Договору практично не змінилася - польські війська на українських землях поводитися не як союзники, а, скоріше, як окупанти - насильно запроваджували ділову польську мову, обшукували та арештовували кур'єрів, глумили над вільним населенням, конфісковували державне майно. Всюди ліквідовувалися українські місцеві адміністративні органи, а на їх місце були призначені польські урядові комісари.

Під знаком нагальної потреби на початку березня 1920 року, в умовах, коли український уряд не мав під своїм урядуванням території, й частково, на чолі з головою Директорії, перебував на польській території, переговори між Місією УНР та делегацією польського уряду відновились. На першій конференції 11 березня 1920 р. порушувалось питання про визнання з боку Польщі незалежності УНР та признання її уряду. Польща ж, приступаючи до переговорів з УНР, переслідувала дещо іншу мету – відвоювати свої "історичні права", заявляючи про дезанексію територій, які входили від 1772 р. до складу Російської імперії. [6, 187]

Україна в 1920 р. опинилася у вирі радянсько-польської війни. За умов військових невдач під тиском урядів країн Антанти польський уряд на конференції в Спа (15-16 липня 1920 р.) погодився розпочати переговори з радянським урядом Росії. 5 липня 1920 року туди прибули представники Британії (під проводом Лойда Джорджа і лорда Керзона), Франції (під проводом Мілерана та маршала Фоша, Італії (Сфорци), Бельгії, Японії та польська делегація під проводом

прем'єра В. Грабського. Конференція займалася тільки двома справами: налагодженням взаємин з Німеччиною і рятуванням Польщі від радянської експансії. Так у Спаа виплинула знову на міжнародній сцені також українська справа, зокрема проблема Східної Галичини.

У цій справі йшли далі переговори, в яких Найвища Рада вимагала погодження Польщі з Чехами, Литовцями та Українцями зі Східної Галичини. Найвища Рада повідомила С. Грабського, що вона може дати Польщі допомогу під умовою, що Польща негайно відкличе свої війська на лінію, ухвалену 8 грудня 1919 р. ("Керзонова лінія"), а про решту мирових умов вирішить міжнародна конференція з участю Найвищої Ради та представників Польщі, Фінляндії, Литви і Східної Галичини. С. Грабський погодився на вимоги Найвищої Ради і 10 липня він підписав відповідний текст умови.

Необхідно підкреслити, що польський уряд урочисто визнав свій обов'язок дотримуватись права самовизначення для українців, білорусів і литовців на Схід від лінії Керзона. Іменем польського уряду вручено всім Антантським урядам спеціальну ноту (9 липня 1920), в якій говорилося в зобов'язуючій формі:

"Польща готова укласти мир на засаді самовизначення народів, що замешкують між Польщею і Росією". На вступі нота виразно покликається на те, що це зобов'язання на підставі ухвали "Ради Оборони Держави".

Текст умови з великодержавами, яку підписав польський уряд на конференції в Спаа, виглядає так:

"Польський Уряд погоджується на те, щоб:

"а) заініціювати й підписати негайно перемир'я на тій підставі, що польське військо відступить і стане на тій лінії, яку визначила Мирова Конференція дня 8 грудня 1919 року, як на тимчасовій межі польської адміністрації і що польське військо стане на 50 кілометрів на Схід від цієї лінії. Однак Вильно має бути віддане негайно Литовцям . . . Щодо Східньої Галичини, то польські армії стануть на тій лінії, яку досягнуть в день перемир'я, після чого кожна армія відступить на 10 кілометрів, щоб таким чином створити неутральну полосу;

"б) вислати повноважених делегатів на конференцію, яка має відбутися потім в можливо найскоршій часі в Лондоні. "На цій конференції мають бути присутні делегати Польщі, Советської Росії, Фінляндії, Литви, Лотви; вона має відбутися під авспіціями Мирової Конференції, яка буде змагати до запровадження тривалого миру між Росією і її європейськими сусідами. Представники Східньої Галичини будуть також запрошені до Лондону для предложення своєї справи на конференції;

"в) прийняти рішення Найвищої Ради в справі литовських меж, майбутности Східньої Галичини, в тешинській справі і в справі майбутньої умови між Польщею і Данцігом ..."

Підписано: 10 липня 1920. Владислав Грабскі.

Найвища рада Антанти рішуче висловилася за те, щоб Східна Галичина затримала свій міжнародний статус, незалежний від Польщі. В тім пункті Українці узискали визнання не тільки від Антанти, але й від польського "уряду, який в Спаа підписав зобов'язання шанувати лінію з 8 грудня 1919 (лінію Керзона).

Щодо решти України, то Найвища Рада теоретично прийняла зобов'язуючу заяву польської влади, що вона буде шанувати право самовизначення народів. [8, 172-173]

Між радянською Росією та Польщею 17 серпня 1920 р. розпочалися переговори в Мінську, які закінчились 2 вересня. З огляду на те, що договірні сторони не дійшли згоди в жодному із спірних питань, було вирішено перенести переговори до Риги. На засіданні були розглянуті лише технічні питання, пов'язані зі зміною місця переговорів. Таким чином, зустріч радянських і польських представників у Барановичах і Мінську були першими кроками до врегулювання відносин між урядами РСФРР і Польщі. Вже на початковому етапі радянсько-польських переговорів окреслилася позиція договірних сторін до української проблеми. Уряд РСФРР, створивши об'єднану радянську делегацію на конференцію в Мінськ, домагався від уряду Польщі визнання УСРР. Польський уряд не надав своїй делегації мандату на ведення переговорів з представниками УСРР, вважаючи її складовою частиною радянської Росії. Урядові УНР на Мінській конференції відводилася роль спостерігача, оскільки захист своїх інтересів Директорія покладала на союзний польський уряд. Ця конференція показала, що українське питання початку 20-х рр. XX ст. опинилося в центрі дипломатичної боротьби у Східній Європі. [1, 93] Надалі події на фронті приносили польським військам перемоги, і після поразки радянських військ під Варшавою польська делегація наполягла на перенесенні переговорів у нейтральне місце — в Ригу.

Головою російської делегації на переговорах у Ризі, які почалися 21 вересня, був призначений Адольф Йоффе. Українську радянську делегацію очолював Дмитро Мануїльський, але у її складі не було нікого, хто знав би українську мову, за винятком самого Мануїльського. Головою польської делегації в Ризі був Ян Домбський.

12 жовтня 1920 р. з польського боку Я. Домбський і з радянського боку А. Йоффе, С. Кіров, Д. Мануїльський і Л. Оболенський підписали перемир'я та прелімінарний договір. Договір був ратифікований ВЦВК 23 жовтня, ВУЦВК – 21 жовтня, сеймом Польщі – 22 жовтня 1920 року. Обмін ратифікаційними грамотами відбувся 2 листопада 1920 р. в Лібаві (Латвія).

Прелімінарним договором визнавалася незалежність радянської України і Білорусі, визначалась лінія державного кордону між Польщею і радянськими республіками. Згідно з цими умовами польські війська мали відступити з території, що була на Схід від лінії, встановленої по ріці Збручі, на Схід від Кременецького повіту, через місто Остріг і повітів

Рівне, Сарни, і Луцинець. Кордон між СРСР та Україною і Польщею був майже такий самий, як це було визначено Варшавським договором 21 квітня 1920 р.

Ще одним важливим пунктом стала заборона перебування на польській території антибільшовицьких організацій. Таким чином Директорія, уряд УНР і всі їх організації втратили право легального існування в Польщі та перевели свою діяльність у нелегальну площину.

В той же час українці ще робили на міжнародному рівні спроби врятувати ситуацію. У пошуках міжнародної підтримки у конфлікті з Польщею керівники ЗУНР звернулись до Ліги Націй, створеної, як проголошувалось, для вирішення суперечок між державами шляхом компромісу. У листопаді - грудні 1920 р. на першій Асамблеї Ліги Націй у Женеві перебувала галицька делегація, очолена головою уряду ЗУНР Є.Петрушевичем. Її члени зустрічалися з представниками великих держав, керівництвом Ліги, поширювали матеріали, що торкалися галицької проблеми. Проте, не вдалося знайти країну - члена Ліги, яка погодилася б поставити це питання на порядок денний.

18 березня 1921 р. у Ризі між Радянською Росією та Польщею був укладений мирний договір, за яким до Польської держави відійшли Східна Галичина та Волинь. На той час там проживало 70-80 % українців, 10-11 % єврейського населення, а решта – поляки. [1, 262]

За договором на базі засади самовизначення народів обидва уряди визнали незалежність України та Білорусі і погодилися на визначення польсько-радянського кордону, обидві держави зобов'язувалися взаємно поважати їх суверенітет та не втручатися у внутрішні справи, забезпечувати рівноправність громадян польської, російської, білоруської та української національностей щодо національно-культурного розвитку.

Як покаже надалі історія, жодна з сторін, ні поляки, ні більшовики, не виконала цих зобов'язань. Безсумнівно, Ризький договір він був великою поразкою української дипломатії. Деякі автори називають Ризький договір також Ризьким Андрусовом, бо Польща і Москва поділились українськими землями, як в Андрусові 1667 року.

Друга Річ Посполита трактувала ці території як невід'ємну частину власної держави, як своєрідну компенсацію за кількостілітню неволю, і вважала, що мала на них історичні права. В свідомості українців справа виглядала інакше. Тут варто відзначити кілька моментів, що брались до уваги українцями. По-перше, Східна Галичина, Волинь Полісся та Холмщина дістались Польщі в результаті мирного договору, укладеного в Ризі, що відзначив закінчення польсько-радянської війни і став доказом тогочасної військової переваги Польщі над радянською Росією. По-друге, "Договір між Союзними державами і Польщею щодо Східної Галичини" 1919 року надавав Польщі можливість втручання у її внутрішні справи цієї території. Врешті, по-третє, на Західній Україні вважали, в значній мірі слушно, що Польська

держава провадить тут політику колонізації та викорінення українців, відбираючи у них можливість вільного розвитку.

Крім того, Річ Посполита відродилась як багатонаціональна держава (відсоток польської національності досягав 30 відсотків), а українці становили найчисельнішу етнічну меншину (майже 5 млн., тобто 16 відсотків населення країни). На її основі склались дві розрізнені з багатьох точок зору громади: з одного боку біля 3 млн. мешканців колишньої австрійської окупації (в основному Східна Галичина) – греко-католиків із сильним почуттям національної самобутності, добре організованих політично і економічно, з іншого неповних 2 млн. колишніх громадян Російської імперії (в основному Волинь і Полісся) – православних, з непробудженою національною свідомістю і відсталих від своїх південних сусідів в економічному і культурному розвитку. Польська влада старалась за будь-яку ціну підтримати таку різницю. [9, 79-80]

Правовий статус українців, як і інших національних меншин в Польській державі визначали як міжнародні угоди, так і внутрішнє законодавство. В силу положень Версальського трактату, підписаного в червні 1919 року, та конституції, прийнятої в березні 1921 року, Польща гарантувала всім громадянам, не зважаючи на національність, расу чи віросповідання, рівність перед правом, свободу відправлення релігійних обрядів, доступ до публічних органів, можливість використання власної мови та утворення власного шкільництва. Разом з тим поступово державно-правовими актами Польщі скріплювалась і тимчасова окупація Галичини. Зокрема, 30 січня 1920 р. було скасовано Галицький крайовий сейм – створений австрійським урядом 1861 р. як орган крайового самоврядування, він обирався на шість років за куріальною системою, в національному відношенні був польським – і запроваджено тимчасове самоврядування. У березні 1920 р. Східній Галичині надано офіційну назву Східна Малопольща. Законом від 5 грудня 1920 р. здійснено новий адміністративний поділ Галичини на Львівське, Станіславське, Тернопільське і Краківське воєводства. Під час встановлення території воєводств, зокрема, Львівського, його кордони були пересунуті на захід так, щоб у його межах опинилась польська більшість. Заборонено вживати назви “Україна”, “українець”, а замість них використовувались анахронізми “руські”, “русін”, “русінські”. На Волині і Поліссі в 1920 р. припинило діяльність Цивільне Управління Східних Земель. Черговим законом від 4 лютого 1921 р. створено три східні воєводства: Волинське, Поліське та Новгородське.

При цьому польський уряд не переставав вести активну політичну боротьбу за офіційне визнання західними державами анексії Польщею значної частини українських земель. 10 серпня 1922 року на засіданні спеціальної урядової комісії обговорювалась можливість прийняття статуту для Галичини, запропонованого Антантою ще у 1919 р. Одночасно було розроблено новий проект, який значно відрізнявся від вищезгаданого. У ньому Галичина трактувалась не як

окрема провінція, а визнавався існуючий поділ на Станіславське, Тернопільське та Львівське воєводства з автономією для кожного та воєводських сеймиків. Замість Галицького сейму повинен був вводитися поділ сеймиків на українську та польську палати, які обирались окремо і кожна приймала свій бюджет. Це означало, що обидві національності незалежно від кількості населення у воєводстві мали однакові права та можливості. Сеймики могли також приймати самостійні рішення стосовно економіки, віросповідання, освіти, місцевого самоврядування. Міністр закордонних справ Г. Нарутович вручив цей проект представникам Англії, Франції та Італії разом з меморіалом про становище в регіоні та проханням про дозвіл на проведення виборів під контролем західних держав, які мали б вирішити долю краю. [7, 197-198]

11 вересня проект статуту схвалено Радою Міністрів і через два дні відправлено на сеймове обговорення. 26 вересня 1922 року більшістю голосів він був ухвалений під назвою “Закон про принципи загального воєводського самоврядування, зокрема, Львівського, Тернопільського і Станіславського воєводств”. [10, 89-94] Закон мав три розділи: “Загальні постанови”, “Окремі постанови, які стосуються Львівського, Тернопільського і Станіславського воєводств” та “Заключні постанови”.

У першому розділі, дія якого поширювалась на всі воєводства, були сформульовані основні принципи воєводського самоврядування. Ст. 1 закону, з посиланням на ст. 67 Конституції від 17 березня 1921 року, надавала право прийняття рішень з питань самоврядування виборним воєводським сеймикам. При цьому в силу ст. 3 воєводські сеймики мали право приймати в рамках державних законів і конституції свої закони, які набирали чинності після санкції президента, погодження з головою Ради Міністрів, опублікування у воєводських відомостях і були обов’язковими для виконання на території воєводства. У ст. 7 зазначалось, що виконавчим органом самоврядування мав бути воєводський виділ.

Стаття 8 закону вказувала, що воєвода на засіданні сеймиків представляв центральний уряд і користувався правом “вето” на постанови, які не вимагали санкції президента. Він міг зупинити дію постанови сеймика та рішення воєводського виділу, які, на його думку, суперечили чинним законам. В такій ситуації справа передавалась відповідному міністру, а міністр, погоджуючись з думкою воєводи, передавав її для вирішення Найвищому Адміністративному Трибуналу.

Крім того, перший розділ закону про воєводське самоврядування містив ряд бланкетних норм, тобто таких норм, які містили посилання на правовий акт певного виду. Наприклад, ст. 2 вказувала, що державні закони визначають, які справи входять до компетенції воєводського самоврядування, зокрема в сфері культури, економіки, комунікацій, охорони здоров’я, опіки, самоврядної адміністрації і громадського бюджету; ст. 7 зазначала, що склад воєводського виділу мав визначитись спеціальним законом. Проте ці статті першого розділу щодо

Львівського, Тернопільського і Станіславського воєводств конкретизувались вже в другому розділі.

Другий розділ стосувався безпосередньо Львівського, Тернопільського і Станіславського воєводств і визначив такі сфери їх воєводського самоврядування: віросповідання, освіта (крім вищої школи), благодійництво, загальне будівництво (включаючи будівництво доріг і місцевих залізниць), аграрні питання, за винятком земельної реформи, підтримка місцевої промисловості і торгівлі, воєводський бюджет, а також інші справи, віднесені до його компетенції Сеймом Речі Посполитої (ст. 9). Статті 10 – 12 закону визначали структуру воєводських сеймиків. Сеймики галицьких воєводств мали складатись з двох палат – польської і української. Вони проводили окремі наради, і лише в загальних питаннях окремі рішення мали ухвалюватися за згодою обох палат. Вказувався кількісний склад учасників сеймиків: львівського – 100 членів (по 50 на кожную палату), станіславського і тернопільського – по 60 членів (по 30 на кожную палату). Ряд наступних статей закону стосувався фінансових та податкових питань діяльності воєводських сеймиків.

Воєводський виділ також повинен був поділятися на дві національні секції, які незалежно одна від одної проводили наради або ухвалювали рішення. Загальні питання розв'язувалися на спільних засіданнях. (ст.ст. 18 - 20)

Робочою мовою адміністрації і судочинства була польська. Водночас органи місцевого самоврядування могли визначати мову внутрішнього користування. Мову викладання в школах, які підпорядкувались одній з палат сеймику, визначала сама палата. Усі воєводські закони й урядові оголошення мали бути надруковані у воєводських вісниках двома мовами.

Крім того, положення ст. 21 чітко вказували, що на території зазначених воєводств ні держава, ні жоден орган самоврядування не може здійснювати колонізації. Самоврядування в цих воєводствах мало бути запроваджено не пізніше двох років з дня оголошення цього закону. І в той же час уряд повинен був приступити до утворення українського (руського) університету за рахунок державних коштів.

Третій розділ присвячувався механізму реалізації закону. Ці функції покладалися на міністра внутрішніх справ. Закон про воєводську автономію набирав чинності з дня його оголошення.

Однак урядовці і не думали втілювати його в життя, оскільки закон не був конкретизований виконавчими інструкціями та постановами і залишився лише на папері. Його прийняли з тактичних міркувань і винятково з пропагандистською ціллю. Цим кроком влада прагнула домогтися підтримки західних держав і остаточного визнання ними східних кордонів Польщі. Закон мав стати також засобом навернення “русинів” до виборчої кампанії, яка вже розпочиналася. [7, 199]

Польський сейм 26 вересня 1922 року видав закон про воєводське самоврядування для заспокоєння міжнародної спільноти, створення враження про задоволення Польщею вимог українського населення, оскільки країни Антанти до цього часу утримувались від однозначного визнання окупації Східної Галичини. Відразу ж після цього польський уряд перейшов у наступ на уряди країн Антанти, щоб забезпечити повну анексію західноукраїнських земель.

Завдяки цьому Рада Послів визнала 15 березня 1923 р. суверенні права Польщі на Східну Галичину. Оскільки мети було нарешті досягнуто, всі обіцянки польської влади лишились на папері, а згадане правове регулювання виявилось лише тактичним маневром, продиктованим діями польської дипломатії, спрямованим на визнання західними державами східного кордону Речі Посполитої. З моменту, коли це визнання стало фактом, влада відклала реалізацію проекту на невизначений термін.

Разом з тим, прийняття закону про воєводську автономію лише для частини західноукраїнських земель (Львівського, Тернопільського і Станіславського воєводств), обминувши при цьому Західну Волинь, Полісся і Холмщину, засвідчив, що польська національна політика на цих землях була різна і переслідувала мету поглибити регіональні особливості, розчленувати на частини й асимілювати єдиний український народ.

Література

1. Басай О. Самоврядування на західноукраїнських землях у 1921-1939 рр. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – 22 листопада 1996 р. – Івано-Франківськ: Плай
2. Веденєєв Д. В. Українська делегація на мирній конференції в Парижі // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Вип. 4. – Київ, 1993. – с. 21-31
3. Витвицький С. Галичина в міжнародні політиці в 1914-1923 рр. // Український історик. – Нью-Йорк – К., 1995.
4. Галицька-Дідух Т. В. Українське питання на мирній конференції (17 серпня – 2 вересня 1920 р.) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. II. – Івано-Франківськ, 1999. – с. 85-94
5. Карпенко О. Ю. Статус Східної Галичини у міжнародно-правових актах (1918-1923) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. 1. – Івано-Франківськ: Плай, 1998. – с. 73-87

6. Кобринська С. Б., Карпо В. Л. До передумов Ризького договору: боротьба УНР за міжнародно-правове визнання в умовах українсько-польського конфлікту // Питання історії України. – Вип. 1. – Чернівці, 1997. – с. 182-190
7. Красівський О. Галичина у першій чверті ХХ століття: Проблеми польсько-українських стосунків. – Львів: видавництво ЛФУАДУ, 2000.
8. Стахів М. Україна проти большевиків. Кн. 3. – Тернопіль: “Тернопіль”, 1994.
9. Chojnowski A. Ukraina. – Warszawa: Trio, 1997.
10. Szwed R. Samorząd terytorialny w Polsce w latach 1918-1939. Wybor materialow zrodlowych. – Czestochow, 2000

Статтю подано до редколегії _____ 2001 р.